

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 3 a § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna samt om närings-, trafik- och miljöcentralernas utvecklings- och förvaltningscenter

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 3 a § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna samt om närings-, trafik- och miljöcentralernas utvecklings- och förvaltningscenter (RP 93/2024 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ledande sakkunnig Nadine Hellberg-Lindqvist, arbets- och näringsministeriet
- konsultativ tjänsteman Suvi Remes, finansministeriet
- överinspektör Jussi Vaanola, dataombudsmannens byrå
- ledande sakkunnig Taito von Konow, Skatteförvaltningen
- ledande sakkunnig Jarmo Kovero, UF-centret.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- Polisstyrelsen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna samt om närings-, trafik- och miljöcentralernas utvecklings- och förvaltningscenter ändras.

Ändringen görs för att komplettera Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en gemensam digital ingång för tillhandahållande av information, förfaranden samt hjälp- och problemlösningstjänster.

I propositionen föreslås det att närings-, trafik- och miljöcentralernas utvecklings- och förvaltningscenter ska verka som nationell samordnare enligt förordningen samt som personuppgiftsansvarig för de nationella delarna av det tekniska systemet. Dessutom föreslås det att centret ges rätt

Betänkande EkUB 14/2024 rd

att ta emot bevis inom den digitala ingången och lämna vidare dessa bevis mellan behöriga myndigheter. Syftet med den föreslagna ändringen är att förtydliga närings-, trafik- och miljöcentralernas utvecklings- och förvaltningscenters roll i utbytet av bevis mellan behöriga myndigheter och i synnerhet med tanke på ansvaret för dataskydd.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2025.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Propositionen hänför sig till den så kallade SDG-förordningen, förordning (EU) 2018/1724 avseende inrättande av en gemensam digital ingång. Syftet med förordningen är att göra det lättare för privatpersoner och företag att sköta ärenden över gränserna genom att fastställa regler för inrättandet av en gemensam digital ingång och på det sättet främja rörligheten på den inre marknaden. Genom den gemensamma digitala ingången är vissa förfaranden i samband med den inre marknadens funktion samt rådgivning till privatpersoner och företag tillgängliga på ett och samma ställe. I praktiken innebär detta att portalen ”Ditt Europa” innehåller information om bland annat arbete och pensioner, boende, fordon, utbildning, hälso- och sjukvård och konsumenträttigheter i olika EU-länder. Dessutom är avsikten att privatpersoner och företag ska kunna använda online-förfaranden enligt engångsprincipen. Information som de lämnat till en medlemsstat ska på begäran lämnas till andra medlemsstaters myndigheter och duga som underlag för myndighetsbeslut också i andra medlemsstater. Ekonomiutskottet har vid behandlingen av förslaget till förordning välkomnat projektets mål (EkUU 40/2017 rd).

EU-förordningen är direkt tillämplig rätt och kräver i sig ingen kompletterande nationell lagstiftning. Enligt SDG-förordningen ska varje medlemsstat dock utse en nationell samordnare, vars närmare uppgifter anges i förordningen. Det finns inga nationella bestämmelser om vilken myndighet som ska sköta dessa uppgifter. I lagförslaget föreslås det att närings-, trafik- och miljöcentralernas utvecklings- och förvaltningscenter (utvecklings- och förvaltningscentret) ska vara den nationella samordnaren i Finland. I praktiken sköter centret redan nu uppgifter som hör till den nationella samordnaren. I lagen föreslås dessutom bestämmelser om utvecklings- och förvaltningscentrets roll som personuppgiftsansvarig för det nationella tekniska systemet för utbyte av uppgifter och handlingar inom den digitala ingången, dvs. bevis, och som mottagare och utlämnare av uppgifter och handlingar. Ekonomiutskottet anser att lagförslaget behövs och tillstyrker det utan ändringar.

Dataombudsmannen påpekar i sitt sakkunnigyttrande att det i propositionen borde ha lagts fram mer omfattande motiveringar för utvecklings- och förvaltningscentrets exklusiva personuppgiftsansvar. Enligt inkommen utredning baserar sig beslutet att föreslå att utvecklings- och förvaltningscentret har den dataskyddsrättsliga rollen som personuppgiftsansvarig framför allt på det nationella tekniska genomförandesättet, där utvecklings- och förvaltningscentret har en självständig centraliserad uppgift som ägare och förvaltare av det nationella tekniska systemet. Överföringen av bevis sker genom ett centraliserat system som utvecklings- och förvaltningscentret ansvarar för och äger. Centret ansvarar också för den förmedlingsplattform som avses i genomförandeförordningen om utbyte av bevis. I denna uppgift ansvarar centret så självständigt för genomförandet av syftet med behandlingen och fastställandet av metoder att de faktiska omständig-

Betänkande EkUB 14/2024 rd

heterna har ansetts påvisa att det är bäst att rollen som personuppgiftsansvarig hör till centret. Till följd av utvecklings- och förvaltningscentrets roll som samordnare känner det också bäst till det datainnehåll som utbyts. Efter en eventuell kränkning av dataskyddet är det viktigt att veta hur, i vilket skede, med vilket innehåll och mot vems uppgifter kränkningen av dataskyddet har skett. Endast utvecklings- och förvaltningscentret har information om allt detta.

Både det gemensamma personuppgiftsansvaret och uppgiften som personuppgiftsbiträde för de behöriga myndigheternas räkning har ansetts innebära olika utmaningar. En annan lösning än den som föreslås skulle innebära ändringar i systemets planerade funktion och ytterligare uppgifter för de behöriga myndigheterna. Såsom det konstateras i propositionen påverkar bestämmelsen om exklusivt personuppgiftsansvar för det nationella tekniska systemet för utbyte av bevis inte det faktum att de behöriga myndigheterna är personuppgiftsansvariga för sina egna förfaranden och register. Bestämmelsen påverkar inte heller deras skyldigheter eller rättigheter enligt SDG-förordningen när det gäller utbyte av bevis.

I propositionen påpekas det att utvecklings- och förvaltningscentret sedan 2022 i sina omkostnader har haft bestående finansiering för att sköta den nationella samordnarens uppgifter. Arbetet med att konstruera komponenter i det tekniska systemet har finansierats med särskild finansiering och utvecklings- och förvaltningscentrets omkostnader. Enligt propositionen kostar underhållet för OOTS (Once Only Technical System, dvs. tekniskt system för bevisutbyte) mellan EU:s medlemsstater nationellt 635 000 euro per år. Utvecklings- och förvaltningscentret har inte anvisats något separat anslag för underhållet. I ett sakkunnigyttrande påpekas det att kostnaderna för nya myndighetsuppgifter i princip ska täckas genom att befintliga uppgifter och skyldigheter omorganiseras.

När det gäller de totala kostnaderna för genomförandet bör man också beakta att ett flertal nationella myndigheter är sådana behöriga myndigheter som avses i SDG-förordningen. Genomförandet av den digitala ingången kräver att flera myndigheter utvecklar sina onlinetjänster så att de också kan användas över gränserna. I propositionen bedöms det att kostnaderna för genomförandet av förordningen hittills har varit små för de behöriga myndigheterna. Det är dock viktigt att man i takt med att genomförandet framskrider följer både utvecklings- och förvaltningscentrets och andra aktörers kostnader och säkerställer att resurserna räcker till.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 93/2024 rd utan ändringar.

Betänkande EkUB 14/2024 rd

Helsingfors 24.10.2024

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Sakari Puisto saf
medlem Noora Fagerström saml
medlem Antti Kangas saf
medlem Miapetra Kumpula-Natri sd
medlem Timo Mehtälä cent
medlem Matias Mäkynen sd
medlem Mikko Savola cent
medlem Oras Tynkkynen gröna
medlem Heikki Vestman saml
medlem Juha Viitala sd
medlem Johannes Yrttiaho vänst
ersättare Juha Mäenpää saf
ersättare Minna Reijonen saf.

Sekreterare var

utskottsråd Maiju Tuominen.